

HALINA ZWOLSKA

KOMISJA KLINICZNA (1906—1949)

I. Zarys dziejów komisji. Kancelaria i opis zespołu

I. 1. Zarys dziejów komisji

W pierwszych latach XX wieku cztery kliniki Uniwersytetu Jagiellońskiego działały w ramach *Zakładu Klinicznego*, którym zarządzała *dyrekcja* składająca się z kierowników poszczególnych klinik oraz z *rządcy* spraw administracyjno-gospodarczych, mianowanego i opłacanego przez ministerstwo. Likwidacja *Dyrekcji Klinik* i ustanowienie w 1904 r. przy starostwie w Krakowie urzędu pod nazwą *Administracja Klinik*, bezpośrednio podporządkowanego Namiestnictwu, skłoniło Wydział Lekarski do wyłonienia podobnej instytucji uniwersyteckiej — Komisji Klinicznej.

Na posiedzeniu Rady Wydziału Lekarskiego 16 II 1906 r., zgodnie z wnioskiem prof. Bolesława Wicherkiewicza, *uchwalono wybrać stałą komisję dla spraw klinik, złożoną ze wszystkich dyrektorów klinik i każdorazowego dziekana, a obowiązaną zdawać sprawę ze swych czynności Wydziałowi Lekarskiemu*¹. Komisja Kliniczna w różnym składzie i ze zmieniającymi się kompetencjami przetrwała do końca istnienia Wydziału Lekarskiego w Uniwersytecie Jagiellońskim.

W pierwszym okresie swej działalności, do wybuchu wojny w 1914 r., głównym zadaniem komisji, stanowiącej według regulaminu z 1906 r. *organ wykonawczy co do uchwał Wydziału Lekarskiego dotyczących klinik*, było *pośrednictwo między c.k. Administracją Klinik a dyrektorami klinik*. Jak pisano w ostatnim punkcie regulaminu: *Komisja Kliniczna reprezentuje wobec władzy politycznej Wydział Lekarski, gdy Administracja Klinik reprezentuje władzę polityczną wobec Komisji Klinicznej*². Zakres działania komisji rozciągał się *wyłącznie na sprawy*

¹ Arch. UJ, sygn. WL II 65.

² Arch. UJ, sygn. WL II 194: *Regulamin Komisji Klinicznej wybranej z łona Wydziału Lekarskiego UJ*, [1906 r.].

dyscypliny, zarządu i gospodarstwa w zakładach klinicznych a nie dotyczył spraw naukowych³. Komisja składała się, jak wyżej wspomniano, z kierowników klinik, dziekana Wydziału Lekarskiego i dwóch członków wybranych przez wydział. Zakres uprawnień a zarazem skład komisji klinicznej, zmienił się po wojnie światowej wraz ze zmianami w zakresie finansowania i administrowania klinikami.

Po nie najlepszych doświadczeniach współpracy z *Administracją Klinik*, Rada Wydziału Lekarskiego stanęła na stanowisku, że zarząd gospodarczy klinik powinien należeć do Ministerstwa Zdrowia. Wobec odmowy ministerstwa, zdecydowano się w 1925 r. reaktywować dawną Administrację Klinik, obecnie jako organ uniwersytecki, odpowiadający w sprawach administracyjno-gospodarczych przed senatem, a nadzorowany przez Komisję Kliniczną Wydziału Lekarskiego. Po kilku latach, wobec złej gospodarki Administracji Klinik, wydział przejął kliniki pod swój bezpośredni zarząd. Na posiedzeniu Rady Wydziału Lekarskiego 22 I 1926 r. zatwierdzono nowy regulamin Komisji Klinicznej⁴. W nieco zmienionej w 1936 r. formie obowiązywał on do końca istnienia komisji. W skład komisji oprócz dyrektorów klinik powoływano wówczas delegata Wydziału Lekarskiego i kierownika Administracji Klinik. Ten ostatni spełniał funkcję referenta w poszczególnych sprawach, a zarazem sekretarza komisji. Komisja przejęła część spraw Administracji Klinik np. projektowanie preliminarza budżetowego, akceptację zamknięcia rachunkowego, uchwalanie wysokości opłat za leczenie chorych w klinikach, propozycje personalne na stanowisko kierownika kliniki, wnioski dotyczące zmian instrukcji Administracji Klinik⁵. Komisja przejęła więc większość agend Administracji Klinik, której rola ograniczyła się do prowadzenia ksiąg rachunkowych i bieżącego zarządzania klinikami.

I. 2. Kancelaria i opis zespołu

Zgodnie z regulaminem z 1906 r. kancelarię Komisji Klinicznej miał prowadzić jej sekretarz — *najmłodszy z klinicystów*. Poza protokołowaniem posiedzeń, do jego zadań należało rejestrowanie pism w dzienniku podawczym i przedkładanie ich na posiedzeniu komisji. Późniejsze regulaminy z 1926 r. i 1936 r. jeszcze dobitniej podkreślały potrzebę prowadzenia przez sekretarza odrębnego dziennika podawczego. W tym okresie funkcję tę spełniał kierownik administracyjny klinik⁶.

³ Tamże.

⁴ Arch. UJ, syg. WL II 69.

⁵ Arch. UJ, syg. WL II 194: *Regulamin Komisji Klinicznej Uniwersytetu Jagiellońskiego* [z 1926 r.].

⁶ Tamże.

Pierwszą partię akt własnych Komisji Klinicznej z lat 1906–1907 przejęło Archiwum UJ wraz z aktami Wydziału Lekarskiego w 1931 r. Pozostałe akta przejęto z Akademii Medycznej w latach 1950–1956⁷.

Akta Komisji Klinicznej to niewielki zespół, składający się z 11 pozycji. Z okresu sprzed pierwszej wojny światowej zachowały się jedynie protokoły posiedzeń komisji oraz wykazy pracowników. Dziennik podawczy obejmuje korespondencję z lat 1933–1935. Większość akt dotyczy spraw finansowych komisji. Uzupełniające wiadomości o działalności komisji znaleźć można w zbiorze akt Wydziału Lekarskiego UJ (syg. WL II 90, 194 — 199) oraz w zbiorze akt senackich (syg. S II 836).

⁷ Arch. UJ, syg. WL II 96: *Protokoły zdawczo-odbiorcze akt przekazanych do Archiwum UJ.*